א)דאיתקש לנרות התם נמי כתיב 1שם תזבח את הפסח בערב ההוא לאוחר דבר הוא דאתא ב)דתניא יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד ומי איכא מידי דאילו שחיט ליה מצפרא אמרת זימניה הוא וכי מטי בין הערבים אמרת יאוחר דבר אין ג)דהא"ר יוחנן א הלכה ד)מתפלל של מנחה ואח"כ מתפלל של מוספין ובין הערבים דכתיב גבי קטרת ונרות למה לי ועוד א] ה)השיב רבי תחת בן בתירא לדברי רבי יהושע לא אם אמרת בשלשה עשר שאין מקצתו ראוי תאמר בארבעה עשר שמקצתו ראוי ואם איתא כולו ראוי הוא אלא א"ר יוחנן ב פוסל היה בן בתירא בפסח ששחטו בארבעה עשר שחרית בין לשמו בין שלא ב] לשמו הואיל ומקצתו ראוי מגדף בה רבי אבהו ג] א"כ פסח כשר לבן בתירא היכי משכחת לה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרו הוא ואי דאפרשינהו ד] מאתמול ו)נראה ונדחה הוא אלא אמר רבי אבהו תהא לאחר חצות אביי אמר אפילו תימא מצפרא ז)אין מחוסר זמן לבו ביום רב פפא אמר אפילו תימא מאורתא ח)לילה אין מחוסר זמן דתני דבי ר' ישמעאל ה] ג ליל שמיני נכנס לדיר להתעשר וכדרבי אפטוריקי ט)דרבי אפטוריקי רמי כתיב 2והיה שבעת ימים תחת אמו הא לילה חזי וכתיב 2ומיום השמיני והלאה ירצה הא לילה לא חזי הא כיצד לילה לקדושה ויום להרצאה א"ל רבי זירא לרבי אבהו לימא קסבר רבי יוחנן בעלי חיים נדחין אמר ליה אין ט)דא"ר יוחנן ד בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקח חציה והקדישה קדושה ואינה קריבה ה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה י)ושמע מינה תלת שמע מינה בעלי חיים נדחין כ)וש"מ דחוי מעיקרא הוה דחוי וש"מ

יש

רש"י

דאיתקש לנרות. ובהעלות אהרן וגו' והיינו בין הערבים דקטורת: **יאוחר דבר.** יאוחר פסח לתמיד דאע"ג דכולה יומא זמניה אי שהייה עד זמן שחיטת התמיד תמיד קודם לו: **אין דהא"ר יוחנן.** במסכת ברכות: **הלכה.** כדברי האומר היו לפניו ב' תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין ששהא ולא התפלל של מוספין עד זמן ו] חבירתה משהינן לה: **ובין הערבים דכתיב גבי קטורת ונרות למה לי.** הואיל ומיניה לא הוי משמע לן בין הערבים ממש ומבעי לן קרא אחריני ז] לפרושי: **ועוד.** תני בתוספתא תיובתא לר' אושעיא דקתני השיב רבי תחת בן בתירא כו': **לדברי ר' יהושע.** דאמר כאילו נשחט בי"ג: **שאין מקצתו ראוי.** לשמו הלכך לא קרינן ביה פסח בזמנו אלמא דרבי ח] דס"ל כבן בתירא ומשום דמקצתו ראוי לשמו הוא דקאמר טעמיה: **ואם איתא.** דבן בתירא שחרית מכשר ט] לשמו כולו ראוי לשמו הוא: **מגדף בה.** בהא דרבי יוחנן: **א"כ.** דבין לשמו ובין שלא לשמו פסול: **פסח כשר.** בזמנו לשמו לבן בתירא: **היכי משכחת לה אי דאפרשיה האידנא.** בי"ד בשחרית: **דחוי מעיקרא הוא.** דבשעת הפרשה לא חזי למידי ושמעינן ליה לר' יוחנן דאמר י] דחוי מעיקרא הוי דחוי לגמרי שלא להירצות יא] עוד: **ואי דאפרשיה מאתמול נראה ונדחה הוא.** דכי אפרשיה חזי להקריבו שלא לשמו וכי מטיא י"ד שחרית לא חזי למידי ונראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה לדברי הכל. בשלמא לרבנן פסח אינו נדחה כלל או מלשמו או משלא לשמו דעד זמן שחיטתו חזי לשלמים ובזמנו חזי לפסח אלא לבן בתירא דחוי הוא: **תהא לאחר חצות.** משכחת לה פסח כשר לבן בתירא במפריש לאחר חצות דהיינו זמן שחיטתו וחזי לשמו: **אפי' תימא מצפרא.** ואין כאן דחוי מעיקרו הואיל וראוי היום אין כאן חסרון זמן דאייתו: **ליל שמיני נכנס.** הולד להתעשר וקיימא לן בבכורות בפרק מעשר בהמה (דף נז.) מחוסר זמן אינו נכנס לדיר להתעשר: **הא לילה.** ליל שמיני חזי ולא הוי מחוסר זמן: **לקדושה.** ראוי להקדישו ואע"ג דלא חזי לילה להקרבה קאמרינן דמקדיש ליה אלמא לילה אין מחוסר זמן הואיל ומחר יהיה ראוי: **לימא קסבר ר' יוחנן כו'.** מדאיצטריך לן לשנויי אליביה במפריש לאחר חצות דאי לא שמיע לך מיניה בעלי חיים נדחים ראוי להפרישו לעולם דדלמא אין דחוי אלא בשחוטין כגון מת המשתלח ישפך יב] הדם במס' יומא (דף סב.): **הקדיש חליה.** אחד מהם: **ועושה תמורה.** דהא אינה דשותפין: (א) **ואינה קריבה.** הואיל ובתחילת הקדשה לא נראה להקריב דחלייה היתה חולין ודחוי מעיקרו הוא הלכך אינה קריבה עוד ותרעה ולוקחין בדמיה אחרת:

תוספות

בעלמא יג] דרשינן אחד מן יד] המיוחד שבעדרו (מגילה דף כח.): **ובין הערבים דכתיב בקטורת ונרות למה לי.** בין הערבים דתמיד ניחא ליה לכדאמר טו] בריש תמיד נשחט (פסחים דף נח.) דזמניה מכי ינטו צללי ערב: **ואם איתא כוליה ראוי הוא.** ולא מצי לתרץ דנקט מקצתו ראוי משום רבי יהושע משום דהכי פריך מנא ליה לר' אושעיא דבן בתירא מכשיר פסח שחרית אי משום דפסול שלא לשמו דלמא טעמא משום דמקצתו ראוי דהא חזינן הכא דטעם טוב הוא טז] אבל לדברי ר' אושעיא דאינו תופסו לטעם טוב א"כ מאי פריך רבי לרבי יהושע הלא בכולו ראוי הוא תליא מילתא: **הג"ה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרא הוא.** דלא דמי למחוסר כפורים דלא חשיב דחוי קודם הבאת קרבנו דאין זמנו עד שיטהר ויטבול אבל האי לא חזי לפסח ושלמים אע"פ שהיה יז] זמן שלמים יז*]: **רב פפא אמר אפי' תימא מאורתא לילה אין מחוסר זמן.** בריש מנחות (דף ה.) משמע דרב פפא ס"ל יש מחוסר זמן לבו ביום וצריך לחלק בין מחוסר זמן דהכא להתם יז**]: **לילה אין מחוסר זמן.** וכן משמע בברייתא יח] ובחגיגה (דף ט:) לרבי יוחנן וכן במנחות פרק שתי הלחם (דף ק.) ובנזיר (יח:) וביומא פרק אמר להם הממונה (דף כט:): **לילה לקדושה יום להרצאה.** הקשה הרב רבי יוסף דבתמורה (דף י.) משמע דהם במעי תמימה קדוש לקדושה חלה אעובר במעי אמו והיאך קדוש בין לבר פדא בין לר' יוחנן והא לילה לקדושה דוקא אבל קודם לכן לא ל): **יום להרצאה.** תימה תיפוק לי מ) מביום צוותו ולמה לי דכתיב ביום השמיני וי"ל דאי לא כתיב אלא והיה שבעת ימים תחת אמו הוה אמינא אם שחט בלילה אם עלו לא ירדו והשתא קמשמע לן דהוי מחוסר זמן ותרד [אפילו לר"ש] דאין פסולו בקודש ובפ' בתרא (לקמן קיב:) נמי יט] תנן מחוסר זמן ששחטו בחוץ אינו בכרת כ] דאם עלו לא ירדו מוכח התם [קט.] דקרי מתקבל לפתח אהל מועד וחייב כרת בחוץ ולר"י דאמר (לקמן דף פד.) בשחיטת לילה אם עלה כא] תרד י"ל למ"ד בפרק בתרא (שם קכ.) אין לילה בבמה השתא שהוא מחוסר זמן אם שחט לילה כב] אחר שביעי פסול אף בבמה וקשה למאן דאמר יש פסול לילה בבמה יש לומר דמודה אף ר"י דבבמה שחיטת לילה לא תרד: **הג"ה קדושה ואינה קריבה.** לא דמי לרגלה של זו עולה דתמכר לצורכי עולה (תמורה דף יא:) דהתם אינה דחויה כיון דבידו לקדשה: **ש"מ בעלי חיים נדחין.** וא"ת מאי קמ"ל ר' יוחנן מתני' היא בפ' מי שהיה טמא (פסחים צז:) המפריש נקבה לפסחו כו' ואמרי' עלה בגמ' (צח.) ש"מ תלת וכי תימא משום דאיכא פלוגתא דתנאי בבעלי חיים נדחין בפ' שני שעירי (יומא דף סד.) ואשמועינן ר' יוחנן דבעלי חיים נדחין הא א"ר יוחנן חדא זימנא וי"ל דמפריש נקבה דחייה בידים ואפי' [רב] מודה התם דבעלי חיים נדחין ומיהו קשה מאכל חלב והמיר דתו דהוי דחייה בידים ועוד דהוי נראה ונדחה ולמה ליה לרבי יוחנן לאשמועינן וצריך לדקדק בכל הנך מימרות דר' יוחנן הנך תלת דבעלי חיים נדחים ובשני מקומות דפליגי רב ור' יוחנן בההיא דבפרק שני שעירי ובההיא דלקמן פ' קדשי קדשים (דף נט.) גבי מזבח שנפגם נ): **ושמע מינה יש דיחוי בדמים.** פי' בקונט' בדבר שאין בו אלא קדושת דמים לא כג] תימא שאין דחוי מעיקרא (אין בו) אלא בקדושת הגוף וא"ת א"כ דחוי מעיקרא ודחוי בדמים הכל אחד דכל דחוי מעיקרא אין בו אלא קדושת דמים וי"ל דמשכחת לה בקבל דם בכלי שיש בו מים דראשון ראשון דחוי וחזר כד] ונהפך למראה דם ובפ' התערובת (לקמן דף עח.) אמרי' דדם לתוך מים ראשון ראשון בטל ולענין כה] כיסוי אינו כן דאין דחוי אלא מלות וה"ר חיים מפרש יש דחוי בדמים שדוחה תמורה כו] שלא לקרב ואמרי' כאן כז] דאין קדושה אלא לדמים לא אלימא להתפיס התמורה לדחותה מקדושתה לעשותה כיוצא בה וכפי' זה משמע מתוך גירסת הספרים דכריתות דגרסי' התם (דף כח.) כך ש"מ בעלי חיים נדחין דקתני ואינה קריבה וש"מ קדושת דמים מדחה דקתני ותמורתה כיוצא בה וש"מ יש דחוי בדמים דקתני קדושה למאי לדמים ודחוי מעיקרו לא קתני התם ומיהו ה"ר חיים גריס דחוי מעיקרו ולא גריס יש דחוי בדמים וכן יש כמה ספרים ולפי' קשה מההיא דמפריש נקבה לפסחו דלא קאמר התם תמורתה כיוצא בה ואמרי' עלה יש דחוי בדמים וכן בפ' בתרא דכריתות (דף כח.) דקאמר ר' אלעזר אמר ר' אושעיא מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני כו' דקאמר ש"מ תלת ולא שייכא תמורה [דאין תמורה בעופות] ורבינו ש"י פי' בתשובה כמו שפי' כח] וכתב דבר זה למדתי פירושו ממס' כריתות דגרסי' התם בלשון זה ש"מ קדושת דמים מדחה כלומר ש"מ אפי' כט] שלא קידשה מתחילה להקרבת גופו אלא קדושת דמים כגון הקדיש חליה וחליה שני חולין ל] והכי נמי פרשינן ליה יש דיחוי בדמים כגון נקבה לפסחו לא חזיא גופא לפסח אלא לדמיה וכי אקדשה לדמים ואיידי דדחויה היא דלא חזיא לאקרובי גופא לדבר שהוקדשה לה אמרי' תדחה

מדחה התמורה לענין דאינה קריבה. וליתא דבפרק בתרא (דתמורה) [דכריתות] (דף כח.) קאמר הני תלת גבי עוף וגבי עוף לא שייך תמורה. ואע"ג דכולהו ש"מ דקאמר הכא משניות הן, קאמר ש"מ, כלומר דהלכה כך (תוס' אחרות): **תוד"ה לילה לקדושה.** הקשה הרב כו'. עי' בתוס' פרק בתרא (דף קיד.) [ד"ה וקסבר]: **בא"ד** והא לילה לקדושה דוקא אבל קודם לכן לא. וי"ל דלא שייך מחוסר זמן אלא בשנולד כדכתיב שור או כשב וגו' לג] כדמשמע בפרק כיצד מערימין דיכול להקדיש בכור במעי אמו דלא ממעט ליה קרא אלא בשנולד הא במעי אמו קדיש ולא שייך ביה מחוסר זמן (תו"א): **ד"ה יום כו'** ולמה לי דכתיב ביום השמיני. וי"ל דאי לא כתב אלא והיה (שמונת) [שבעת] ימים תחת אמו הו"א (בהכא) [דהכא] גזירת הכתוב דהוי בלילה (גליון):

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פ"ג מהל' תפלה הל' יא סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' רפו סעיף ד:

נח ב מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה יב:

נט ג עי' כ"מ פרק ו מהלכות בכורות הלכה יד:

ס ד ה מיי' פרק טו מהלכות מעה"ק הלכה ד ופסק דקריבה ודלא כר"י:

מוסף רש"י

מוספין. הואיל ואיחר וזמנה אינה עובר דהא אמרי רבנן ושל מוספים כל היום (ברכות כח.): **אין מחוסר זמן לבו ביום.** אין כאן חסרון מעשה בגופו אלא חסרון זמן שעדיין לא הגיע זמן המוספין, וזמן הראוי לבו ביום אין זה חסרון זמן (יומא סב:): **לילה אין מחוסר זמן.** אין חסרון זמן במי שהגיע לילו להקריב קרבנותיו מחר, הלכך מחוייב הוא בקרבן אלא שהלילה מעכבו מלהביא (חגיגה ט:) **ומיום השמיני והלאה ירצה.** שלמים אין יכול להקדישן מחוסר זמן שאין קדושה חלה עליהן כדאמרינן בתורת כהנים ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לד' אין לי אלא לאשה מנין אף להקדיש תלמוד לומר לקרבן (בכורות כא:): **לילה לקדושה.** דאורתא לאו בת הקרבה היא כדכתיב ביום צוותו להקריב, אבל מכלל נפל נפקי ליה וחזי לאקדושי כדאמרינן בזבחים לילה לקדושה יום להרצאה, והלכך לענין חולין חזי מאורתא למישחטיה ומיכל (שבת קלו.): **לילה לקדושה.** מותר לקדשו משחשכה ואינו עובר משום בל תקדיש פסולים (חולין פא.) **בעלי חיים נדחין.** בהמה שנדחית בחיים דהויה דיחוי גמור שאף לכשנראית למה שהיתה ראויה אינה קריבה אלא רועה, ודלא כר"ש דאמר בעלי חיים אין נדחין בפרק שני שעירי דגמרי' מבעל מום שנדחה ולכשעבר מומו נראה (פסחים צח.). ולידי' קריבה הך בהמה כשחזר ולקח חליה (קידושין ז:). ואין למידין מהא דחטאת שכיפרו בעליה למיתה אזלא, משום דהוה הלכה למשה מסיני ואין למידין מינה (כריתות כז.): **ואינה קריבה.** הואיל ומתחלה כשהקדיש חליה לא היתה ראויה ליקרב דלא קדשה לחליה, וכיון דלא הואי דידיה לא פשטה קדושה בההיא שעתא בכולה דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו (תמורה כו.) **ותמורתה כיוצא בה.** דאינה קריבה דמכח קדושה דחויה באתה (קידושין ז.) **וש"מ דיחוי מעיקרא הוה דיחוי.** כגון זו שמתחלת הקדשה נדחית הוי דיחוי ופלוגתא היא דאיכא למ"ד נראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה, אבל דיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי (תמורה כו: ובעי"ז בקידושין ז:):

שיטה מקובצת

הלכה מתפלל של מנחה כו'. התם (ברכות דף כו.) קאמר מי שהיו לפניו ב' תפלות מתפלל תפילת המנחה קודם. י"מ לפי שהגיע זמן המנחה והוי שעה עוברת. ומיהו (בתפילת) [בפרק תפילת] השחר משמע אפילו בשעה שביעית דאיכא שהות, ועוד אי דליכא שהות מה ענין זה לתמיד דלעיל, אלא טעמא כיון דבא שעת מנחה תדיר קודם אע"פ שאין שעת מנחה עוברת דמנחה תדיר ממוסף וכן לעיל תמיד תדיר טפי מפסח. וכן אמרינן בירושלמי (ברכות פ"ד ה"א) הוון בעין מימר כשאין שהות ביום להתפלל שתיהן, אמר ר' נתן בר טוביה בשם ר' יוחנן אף כשיש שהות ביום להתפלל [שתיהן], ופריך והתניא אם הקדים תפלת המנחה למוסף יצא לשעבר אבל בתחילה לא, פתר לה כשלא הגיע זמן התפלה כגון (קודם) [אחר] שש כדאמר ריב"ל לתלמידיו אי הוי לכון אריסטון פי' סעודה גדולה (ומטמא) [ומטעמ] יומא לשית שעי [עד דלא תסקון] לאריסטון תיהוון מצלין תפלת המנחה ברישא והדר תיסקון לאריסטון. והא דאמרינן הכא דתפלת המנחה קודמת כשהגיע זמן תפלת המנחה כגון לאחר תשע שעות [ומחצה], וא"כ צריך עתה ליזהר ביוה"כ להתפלל תפלת מוסף קודם חצות דאי יאחרו אחר חצות צריך להתפלל מנחה קודם, ולא נהגו העם כן, [ואמר הרב] ר' אליאב כהן דלא קשה מידי דהכא מיירי דעל"כ צריך להתפלל שניהן יחד בלא איחור לפי שרוצה לעלות לאריסטון וכיוצא בה שלא יתפלל כלל אם לא יתפלל עתה, וכן משמע לשון מי שהיו לפניו שהם לפניו בע"כ להתפלל שתיהן, והילכך יקדים תפלת המנחה הואיל והוא צריך להתפלל אותם תיכף, אבל ביוה"כ אם היה רוצה לא היה מתפלל מנחה עתה דהרי [הוא יום שאסור באכילה ובשתיה ואם רוצה לעשות] לא] דבר אחר של רשות קודם לכן אם לב] רצה להתפלל תפלת מוסף דרשאי: **ואם איתא כולו ראוי הוא.** עיין בהשמטות בסוף המסכת: **לילה לקדושה.** אבל קודם ליל שמיני אינו קדוש. ותימה דאמרינן בתמורה (דף י:) דעובר קדוש במעי אמו. וי"ל דשאני התם דחלה הקדושה [אגב אמו] אבל אם הקדישו קדושת הפה אינו ראוי לחול עד [ליל] שמיני. א"נ במעי אמו אינו ראוי להקרבה ורחמנא לא פסלי' משום מחוסר זמן אלא כשנולד וראוי הוא להקריבו רחמנא פסליה משום מחוסר זמן (דק' אשר) [דכתיב כי] יולד (ויקרא כב, כז) אלמא בלידה תליא מילתא: **ויום להרצאה.** וא"ת תפ"ל מביום צוותו להקריב ביום אתה מקריב ואי אתה מקריב בלילה (עי' מנחות פג.) ולמה [לי] ביום השמיני. וי"ל דאיצטריך לר"ש דאמר [אם שחטום] בלילה אם עלו לא ירדו קמ"ל דהכא אם עלו ירדו דלא הוי פסולו בקודש (לשון תוס' טוך): **וש"מ יש דחוי בדמים.** י"ס גורסים וש"מ קדושת דמים נדחה, והיא היא. וי"מ דקדושת דמים

מסורת הש"ס

א) פסחים נט., ב) פסחים נט. ירו' פסחים פ"ה ה"ד., ג) לקמן לא. ברכות כח., ד) ירו' ברכות פ"ד ה"א., ה) תוספ' פסחים פ"ד ה"ח, ו) סוכה לג: מנחות ה. [יומא סב:], ז) חגיגה ט: וש"נ, ח) חולין פא., ט) קדושין ז. תמורה כו. [כריתות כז.], י) פסחים לח. יומא סד. כריתות כז. כח. [תמורה כו: קדושין ז: לקמן נט. עג:], כ) סוכה לג., ל) ע' תמורה י: [ד"ה אודא] שתירלו וז"ל וי"ל דקודם שנולד מצי מקדיש ליה ומייתי לה בבכורות מקרא. עכ"ל רש"ק, מ) שבת קלב., נ) [וע' תו' יומא סד: ד"ה ברייתא]

תורה אור השלם

1. כִּי אִם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בָּעָרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם: דברים טז, ו

2. שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָה: ויקרא כב, כז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואינה נ"ל קודם ד"ה ועושה:

שינויי נוסחאות

א] ועוד תניא כצ"ל (ש"מ). נ"א ועוד אמר ר' אבא (כי"צ): ב] שלא לשמו לשמו דבעינן בין הערבים שלא לשמו הואיל כו' כצ"ל (*ש"מ, פרי"ד): ג] נ"א ר' אבהו אלא לבן בתירה פסח דקרב שלמים היכי (כי"צ). והוא נוסח מחודש וצ"ל לפי"ז דקמקשה מפסח שעבר זמנו שקרב שלמים היכי משכחת לה. ומדקמקשה משלמים ולא מפסח עצמו (כגי' דידן) משמע דס"ל שהפסח עצמו אף אם הקדישו לפני ליל י"ד אינו נדחה כלל דהוי כמחוסר כפורים שעדיין לא הגיע זמנו ומה שנדחה משלמים אין בו כח לדחות הפסח, (ודלא כהתוס' בד"ה הג"ה כו', ועי' קר"א שם): ד] צ"ל דאפרשיה (*ש"מ): ה] נ"א דבי שמואל (*ש"מ. וכ"ה בכתה"י): ו] זמן המנחה מתפלל של מנחה כו' אלמא אע"ג דזמן תפלת המוספין קדים היכא דשהי עד זמן חבירתה כו' כצ"ל (שמכ"י, וכעי"ז בכתה"י): ז] צ"ל אחרינא (*ש"מ). וכי"פ נוסף מערב ועד בקר: ח] רבי דס"ל כבן בתירא משום כצ"ל (*ש"מ): ט] מכשיר שחרית, כצ"ל (*וש"מ): י] דאמר לקמן (בעמוד זה), כצ"ל (*ש"מ): יא] צ"ל להראות (*ש"מ): יב] צ"ל ונשפך (*ש"מ): יג] תימה הא בעלמא כצ"ל (רא"ט): יד] תיבת מן נמחק (ש"מ, רא"ט). נ"א דדרשינן (יומא לד ב) אחד המין המיוחד שבעדרו (מ"ב): טו] דאיצטריך לכדאמר כצ"ל (ש"מ): טז] הוא ולדברי ר"א כו' כצ"ל (צ"ק): יז] צ"ל שהוא (מ"ב): יז*] שלמים ודאי כה"ג דיחוי מעיקרא הוא, הוא הסה"ד (שם) יז**] להתם דהתם מיירי בעבודות שהקדים עבודת ערבית לעבודת שחרית אבל הכא מיירי בהפריש, הסה"ד (שם) יח] צ"ל בכריתות (ח א) ובחגיגה (שמכ"י): יט] נמי משמע דאם עלה ירד דתנן כצ"ל (שמכ"י) (בד' וילנא הסמיכו בטעות הגהה זו להגהה קודמת): כ] בכרת, ואי עלה לא ירד הא מוכח כו' (ש"מ). וכן בצ"ק גריס הא מוכח, [ור"ל ואי ס"ד דאם עלה לא ירד, ליכא למימר הכי דהא מוכח התם וכו'. עיי"ש]. כא] אם עלה ירד קשה דל"ל ומיום השמיני תיפוק ליה משום דתרד וי"ל כו' כצ"ל (מ"ב, וכעי"ז בש"מ): כב] צ"ל בלילה (ש"מ): כג] ולא תימא שאין דחוי מעיקרא פוסל אלא (ש"מ). נ"א ולא תימא שאין דחוי אלא (צ"ק ומ"ב): כד] ואפילו חזר כצ"ל (ש"מ). ולשון תוס' פסחים לא א דראשון ראשון דחוי הוא הלכך אפילו לבסוף רבה הדם ויש בו מראית דם הוי דחוי: כה] ולענין כו' עד אצל מצוות, מוחק בצ"ק. ובטה"ק כ' דלחינם מחק עש"ב: כו] תמורתה (ד"ו, וראה הג' יעב"ץ): כז] ולא אמרינן כיון דאין כצ"ל (שמכ"י וצ"ק): כח] צ"ל שפירש כאן (ש"מ): כט] אפילו דבר שלא קדש מתחילה להקרבת גופו אלא לקדושת כו' (ש"מ): ל] חולין דחוי הוא מלהקריב גופו בתחילת הקדשו ואינו קרב עוד לעולם הואיל ונדחה ידחה ולא נימא אין דחוי בקדשים אלא בדבר הקדוש לגופו ונדחה מהקריב אבל קדושת דמים לא לימא בו תורת דחוי ואי אתא לו שעת הכשר נקרב כמו הכא דחזר ולקח חציה והכא נמי הכי פרשינן ליה (שמכ"י): לא] בכת"י ליתא תיבות הללו שבסוגריים, ובד' וילנא שכחו להקיפס. ובכת"י עצמו תחת הנוסח שבסוגריים יש כאן נוסח אחר תמוה ז"ל דהרי יכול לישב בסעודה קטנה או דבר אחר של רשות כו', עכ"ל וצ"ע: לב] בכת"י נר' שכתוב דאם. ויש כאן גמגום בלשון הש"מ עד סה"ד. ובגליון ד' וילנא כ' אולי צ"ל קודם לכן, יכול לעשות קודם המנחה ולפיכך אם רצה להתפלל תפלת מוסף מקודם רשאי: לג] סיפא דקרא 'כי יולד' והיה שבעת ימים תחת אמו: